Jordbruksverkets vägledning

5.5.12-10381/2026

Vägledning för kontroll av avelsverksamhet för gris

Fastställd den 22 oktober 2026

Jordbruksverket | Besök: Skeppsbrogatan 2 | Post: 551 82 Jönköping | 0771-223 223
www.jordbruksverket.se | jordbruksverket@jordbruksverket.se

Versionshistorik

Version	Datum	Beskrivning	Signatur	Ändring gjord av
0.1	2026-10-22	Upprättad, AC-beslut.	KOLSS	Karin Olsson

Innehåll

1 Inledning 5
1.1 Syfte med denna kontrollvägledning 5
1.2 Beskrivning av kontrollområde 5
1.3 Syfte med kontrollen 6
2 Kontaktfunktioner/ kontaktpersoner 6
2.1 Kontaktfunktioner/kontaktpersoner vid Jordbruksverket 6
2.2 Information om andra lämpliga kontaktpersoner/myndigheter/organ 7
3 Definitioner 7
3.1 Offentlig kontroll 7
3.2 Operativ kontroll 7
3.3 Kontrollvägledning 7
3.4 Kontrollobjekt 7
3.5 Kontrollpunkter 7
3.6 Termer och begrepp inom sakområdet 8
4 Tillämplig lagstiftning 9
4.1 Kort beskrivning av regelverket 9
5 Ansvarsfördelning inom kontrollområdet 10
5.1 Beskrivning av Jordbruksverkets ansvar 10
5.2 Övergripande beskrivning av övriga myndigheters ansvar 10
6 Kontrollobjekten 10
6.1 Kort beskrivning av kontrollobjekten och deras verksamhet 10
7 Riskanalys 11
7.1 Den operativa kontrollen ska grundas på riskanalys 11
8 Hur förbereds den operativa kontrollen? 11
8.1 Genomgång av resultatet av riskanalysen 11
8.2 Framtagande av checklista/kontrollprotokoll med kontrollpunkter 12
8.3 Möjligheter till samordnad operativ kontroll inom myndigheten/organet 12
8.4 Centrala register tillgängliga för den operativa kontrollen 12
9 Genomförande av den operativa kontrollen 13
9.1 Föranmälan 13
9.2 Provtagning och analys 13
9.3 Dokumentationskrav 13
10 Hantering av avvikelser som konstateras vid den operativa kontrollen 13
10.1 Kontrollmyndighetens ansvar att följa upp avvikelser 13
10.2 Vilka avvikelser som bör innebära ett förnyat besök (toleransnivå etc.) 14
10.3 Förelägganden 14

10.4 Sanktionsavgifter 14
10.5 Överprövning av beslut 14
10.6 Åtalsanmälan 15
11 Grundvillkor 15
11.1 Rapport om grundvillkor 15
12 Jordbruksverkets behov av uppföljning 15
12.1 Generell beskrivning av behovet 15
12.2 Lämplig form för återrapportering 15
13 Avsnitt om kontrollpunkter 15
13.1 Kontrollpunkterna 15
Kontrollpunkter kopplade till avelsverksamheten 15
Kontrollpunkter kopplade till avelsprogram 18
14 Ytterligare information 19
14.1 Nyhetsbrev 19
14.2 Frågor och svar 19
14.3 Samverkan inom kontrollområdet. 19
14.4 Diskussionsforum för de som utför den operativa kontrollen 19
14.5 Faktabas 19

1 Inledning

Avelsverksamheter hanterar register för grisar som används i ett korsningsprogram (hybridavelssvin). Dessa skiljer sig från avelsorganisationer som hanterar stamböcker och genomför avelsprogram för en eller flera specifika raser. Avelsverksamheter som har erkänts av Jordbruksverket ska följa den lagstiftning som anger vad som krävs för att vara en erkänd avelsverksamhet och hur dessa ska utföra sitt arbete. Detta regleras framför allt i zooteknikförordningen[1].

Lagstiftningen för avelsverksamheter syftar till att handel med avelsdjur och avelsmaterial med andra länder ska vara säker och kunna ske på lika villkor för alla uppfödare och djurhållare. Ett djur som är registrerat i ett register hos en erkänd avelsverksamhet ska uppfylla de gemensamma krav som finns i EU-bestämmelserna för djuravel.

Syftet med kontrollen av erkända avelsverksamheter är att säkerställa att gällande lagstiftning följs, så som att verksamheterna hanterar införande i register på ett korrekt sätt. Kontrollen ska också säkerställa att erkända avelsverksamheter har tillräckligt med personal och infrastruktur för att kunna utföra sin verksamhet på ett professionellt sätt.

Vägledningen är beslutad av Jordbruksverket. Vägledningen är inte rättsligt bindande utan innehåller råd och stöd som kan vara till hjälp vid tillämpning av lagstiftningen samt råd och stöd om hur kontroll enligt gällande lagstiftning kan bedrivas. En viktig källa för tillämpningen av lagstiftningen är den praxis som skapas genom domstolarnas domar.

1.1 Syfte med denna kontrollvägledning

Jordbruksverket vill med denna kontrollvägledning ge råd och stöd åt dem som planerar och utför den operativa kontrollen av avelsverksamheter för djurslaget gris. Vägledningen vänder sig främst till personal vid länsstyrelsen.

Målsättningen är att på ett samlat ställe tillhandahålla information om kontrollområdet, exempelvis gällande lagstiftning, kontaktpersoner, ansvarsfördelning och genomförandet av den operativa kontrollen.

1.2 Beskrivning av kontrollområde

Vägledningen omfattar kontroll av erkända avelsverksamheter för djurslaget gris. Dessa organisationer har ett godkänt avelsprogram för hybridavelssvin som

[1] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1012 av den 8 juni 2016 om avelstekniska och genealogiska villkor för avel, handel med och införsel till unionen av renrasiga avelsdjur, hybridavelssvin och avelsmaterial från dem och om ändring av förordning (EU) nr 652/2014, rådets direktiv 89/608/EEG och 90/425/EEG och om upphävande av vissa akter med avseende på djuravel (förordningen om djuravel).

godkänts av Jordbruksverket. Begreppet avelsverksamhet är bara aktuellt för djurslaget gris.

När Jordbruksverket erkänner en avelsverksamhet granskas underlaget för erkännande som organisationen skickat in. I underlaget beskrivs bland annat hur avelsverksamheten ska arbeta och vilka förfarandebestämmelser de har. Det är alltså ett mycket viktigt underlag för länsstyrelsen att sätta sig in i inför en kontroll. Vid Jordbruksverkets granskning kontrolleras att underlaget för erkännande uppfyller kraven i zooteknikförordningen och innehåller den information som krävs. Detta innebär i sin tur att länsstyrelsen vid sin kontroll inte behöver bedöma innehållet i underlaget för erkännandet, men förväntas kontrollera att avelsverksamheten följer det som de angivit i underlaget och de förfaranden som specificeras där. Den länsstyrelse där avelsverksamheten har sitt säte har fått en kopia på beslutet om erkännande inklusive underlaget för erkännande från Jordbruksverket.

När Jordbruksverket godkänner ett avelsprogram för hybridavelssvin granskas avelsprogrammet. I avelsprogrammet beskriver avelsverksamheten exempelvis hur djur registreras och vilka avelsmål avelsprogrammet har. Här beskrivs också om avelsprogrammet har linje- eller korsningsavel. Avelsprogrammet är alltså ett mycket viktigt underlag för länsstyrelsen att sätta sig in i inför en kontroll. Vid Jordbruksverkets granskning kontrolleras att avelsprogrammet inte strider mot regelverket i zooteknikförordningen och innehåller den information som krävs. Detta innebär i sin tur att länsstyrelsen vid sin kontroll inte behöver bedöma avelsprogrammets innehåll men förväntas kontrollera att avelsverksamheten arbetar i enlighet med sitt godkända avelsprogram. Den länsstyrelse där avelsverksamheten har sitt säte har fått en kopia på beslutet om godkännande av avelprogram inklusive avelsprogrammet.

1.3 Syfte med kontrollen

Att avelsverksamheternas arbete sker på ett korrekt sätt är en viktig förutsättning för säker handel med djur och avelsmaterial med andra länder. Deras arbete är även viktigt för uppfödare eftersom det finns gemensamma EU bestämmelser om vilka djur som får föras in i register och hur uppfödare ska behandlas osv.

2 Kontaktfunktioner/ kontaktpersoner

2.1 Kontaktfunktioner/kontaktpersoner vid Jordbruksverket

Det är djurvälfärdsenheten på djuravdelningen som ansvarar för denna vägledning.

På Jordbruksverket är det främst djurvälfärdsenheten som arbetar med kontrollområdet offentlig kontroll av erkända avelsverksamheter och deras avelsprogram.
E-post: djurvalfard@jordbruksverket.se

För att komma i kontakt med oss på Jordbruksverket kan du också ringa.
Telefonnummer: 0771-223 223

2.2 Information om andra lämpliga kontaktpersoner/myndigheter/organ

Ej aktuellt.

3 Definitioner

3.1 Offentlig kontroll

Med offentlig kontroll avses den verksamhet som behöriga myndigheter och kontrollorgan eller fysiska personer till vilka kontrolluppgifter har delegerats utför i syfte att kontrollera att aktörer följer tillämplig lagstiftning och myndighetsbeslut. Kontroll av om djur eller varor uppfyller krav i tillämplig lagstiftning är också offentlig kontroll. Begreppet offentlig kontroll omfattar även de kontroller som görs i samband med att intyg eller officiella attesteringar utfärdas.

Med offentlig kontroll aves i denna vägledning kontroll av avelsverksamheter som erkänts av Jordbruksverket.

3.2 Operativ kontroll

Med operativ kontroll avses de behöriga kontrollmyndigheternas verksamhet med oberoende granskning av kontrollobjekt. Den operativa kontrollen innebär myndighetsutövning och kräver därför lagstöd. I lagstödet kan operativ kontroll vara beskrivet som tillsyn, offentlig kontroll eller inspektion.

3.3 Kontrollvägledning

Med kontrollvägledning avses råd och stöd samt den samordning som Jordbruksverket enligt lag ska ge kontrollmyndigheten.

Kontrollvägledningen ska genom samordning bidra till en enhetlig och verkningsfull kontroll inom ett kontrollområde. Den kan också utifrån ett helhetsperspektiv bidra till att kontrollmyndigheterna i Sverige utför rätt kontroll och i rätt omfattning.

3.4 Kontrollobjekt

Med kontrollobjekt avses den eller det som är föremål för kontroll och kan vara en aktör, ett djur eller en vara. I detta fall är kontrollobjekten erkända avelsverksamheter för gris.

3.5 Kontrollpunkter

Med kontrollpunkter avses de olika moment som ingår i den operativa kontrollen.

3.6 Termer och begrepp inom sakområdet

Avelsorgan	En avelsorganisation som en myndighet i ett land utanför EU godkänt. Motsvarar ungefär våra erkända avelsorganisationer.
Avelsorganisation	En avelsorganisation är en organisation, förening för uppfödare eller viss rasförening som erkänts av Jordbruksverket och som genomför ett eller flera avelsprogram. Dessa beslut om erkännande gäller tills vidare.
Avelsprogram	Ett godkänt avelsprogram bedrivs av en erkänd avelsverksamhet eller avelsorganisation och har godkänts av Jordbruksverket. Avelsprogrammet utformas och genomförs för att bevara eller förstärka önskade fenotypiska eller genetiska egenskaper hos den avsedda populationen. Dessa beslut om godkännande gäller tills vidare. Vilka avelsprogram som respektive erkänd avelsverksamhet eller avelsorganisation bedriver finns angivet i listor på Jordbruksverkets webbplats. Dessa finns här (läs under rubriken ” *Förteckning över erkända avelsverksamheter som upprättar och för register över hybridavelssvin”* och och klicka på pdf-filen *”Förteckning över avelsverksamheter för hybridavelssvin”*: Förteckning över anläggning och laboratorier - Jordbruksverket.se
Avelsverksamhet	Organisation eller förening för uppfödare, privat företag som bedriver verksamhet i ett slutet produktionssystem eller offentligt organ, som erkänns av Jordbruksverket för genomförande av ett avelsprogram på hybridavelssvin som är registrerade i det eller de register som den eller det för eller upprättar. Alla erkända avelsverksamheter och i vilket län de har sitt säte finns listade på Jordbruksverkets webbplats. Dessa finns här (läs under rubriken ” *Förteckning över erkända avelsverksamheter som upprättar och för register över hybridavelssvin”* och och klicka på pdf-filen *”Förteckning över avelsverksamheter för*

	hybridavelssvin”: Förteckning över anläggning och laboratorier - Jordbruksverket.se
Avelsvärde	Bedömning av hur ett avelsdjurs genetik förväntas påverka en viss egenskap hos dess avkomma.
Avelsvärdering	Bedömning av djur i syfte att skatta deras nedärvningsförmåga.
Hybridavelssvin	Ett svin som är infört i ett register och som tagits fram genom avsiktlig korsning eller som används för avsiktlig korsning mellan a) renrasiga avelssvin av olika raser eller linjer, b) avelssvin som själva är resultatet av en korsning (hybrid) mellan olika raser eller linjer, c) avelssvin som tillhör en av de kategorier som avses i leden a och b.
Individprövning	Bedömning av en enskild individ i syfte att skatta nedärvningsförmåga.
Linje	En genetiskt stabil och enhetlig delpopulation av renrasiga avelsdjur av en viss ras.
Renrasigt avelsdjur	Ett djur som är infört eller registrerat som möjligt att föra in i huvudavsnittet i en stambok.
Register	En förteckning eller dataregister som förs av en avelsverksamhet där hybridavelssvin är införda med uppgift om deras härstamning eller i förekommande fall, varje typ av motsvarande register som förs av ett avelsorgan.
Stambok	En stambok är en förteckning eller register som förs av en avelsorganisation och som samlar individer av en viss ras.

4 Tillämplig lagstiftning

4.1 Kort beskrivning av regelverket

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1012 av den 8 juni 2016 om avelstekniska och genealogiska villkor för avel, handel med och införsel till unionen av renrasiga avelsdjur, hybridavelssvin och avelsmaterial från dem och om ändring av förordning (EU) nr 652/2014, rådets direktiv 89/608/EEG och 90/425/EEG och om upphävande av vissa akter med avseende på djuravel (förordningen om djuravel), även kallad ”zooteknikförordningen”.
- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2021:8) om nötkreatur, grisar, hästar, får och getter som används till avel.

- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2019:31) om avelsarbete.

För gällande författningar inom området rekommenderas EUR-Lex och veterinära författningshandboken.

- EUR-Lex. Här finns det officiella och mest omfattande utbudet av rättsdokumentation från EU. Portalen finns på EU:s 24 officiella språk och uppdateras dagligen. https://eur-lex.europa.eu
- För Jordbruksverkets föreskrifter rekommenderas den veterinära författningshandboken som finns tillgänglig via Jordbruksverkets webbplats, www.jordbruksverket.se

5 Ansvarsfördelning inom kontrollområdet

5.1 Beskrivning av Jordbruksverkets ansvar

Jordbruksverket ansvarar för att erkänna avelsverksamheter och godkänna avelsprogram. Jordbruksverket kan återkalla ett erkännande för en avelsverksamhet om den inte uppfyller sina förpliktelser. Jordbruksverket kan också återkalla godkännanden för avelsprogram.

Jordbruksverket ska ge råd och stöd till länsstyrelserna i deras arbete.

5.2 Övergripande beskrivning av övriga myndigheters ansvar

Länsstyrelsen har ansvaret för kontrollen av avelsverksamheter i sitt län. Detta framgår av 10 § första stycket 3 förordning (2006:816) om kontroll av husdjur m.m. Länsstyrelsen har ansvar för att vidta åtgärder i syfte att förmå avelsverksamheter att rätta till de avvikelser som konstaterats.

Jordbruksverket ska underrättas om avvikelser eftersom Jordbruksverket erkänt avelsverksamheten och godkänt avelsprogrammet.

6 Kontrollobjekten

6.1 Kort beskrivning av kontrollobjekten och deras verksamhet

Kontrollobjekten är de avelsverksamheter för gris som erkänts genom beslut från Jordbruksverket. Kontrollen ska utföras där avelsverksamheten bedriver sin faktiska verksamhet. Den faktiska verksamheten utgörs av de delar som rör hantering av registret. I de fall avelsverksamhetens faktiska arbete inte sker på samma adress där verksamhetens säte är beläget bör kontrollen istället utföras där registratorn finns.

Kontaktuppgifter till avelsverksamheter står angivna på listan över erkända avelsverksamheter som finns på Jordbruksverkets webbplats[2]. Dessutom får den länsstyrelse där verksamheten har sitt säte en kopia för kännedom på besluten för erkännande av avelsverksamhet och godkännande av avelsprogram.

7 Riskanalys

7.1 Den operativa kontrollen ska grundas på riskanalys

Riskanalys skapar förutsättningar för en verkningsfull operativ kontroll med god kvalitet. Därför ska all operativ kontroll grundas på en dokumenterad och fastställd riskanalys. Den operativa kontrollen är således riskbaserad vilket betyder att kontrollfrekvens och kontrollens omfattning beror på riskens storlek.

Riskanalysen ska beakta åtminstone:

1. de inneboende riskerna med den verksamhet som kontrollobjekten bedriver och den plats där deras verksamhet bedrivs,
2. de tidigare resultaten från kontroller av kontrollobjekten,
3. alla upplysningar som kan tyda på bristande efterlevnad, och
4. vilken inverkan bristande efterlevnad kan få på handel med djur eller avelsmaterial.

En riskbaserad kontroll av erkända avelsverksamheter ska tas fram genom att identifiera väsentliga risker som kan inverka på handeln gris samt avelsmaterial. En bedömning av riskens storlek bör ske med beaktande av konsekvenserna om det befarade inträffar. Sannolikheten för att risken inträffar bör också ingå i riskanalysen.

8 Hur förbereds den operativa kontrollen?

8.1 Genomgång av resultatet av riskanalysen

Den operativa kontrollmyndigheten bör årligen upprätta en plan för den operativa kontrollen. Vid upprättandet av denna plan bör hänsyn tas till resultatet av genomförd riskanalys. Kontrollmyndigheten bör även beakta eventuella operativa mål för kontrollområdet i Sveriges fleråriga nationella kontrollplan. Med utgångspunkt i riskanalysen beslutar sedan den operativa myndigheten hur många kontrollbesök som ska utföras under året och vilka verksamheter som ska inspekteras i första hand.

[2] Förteckning över anläggning och laboratorier - Jordbruksverket.se

8.2 Framtagande av checklista/kontrollprotokoll med kontrollpunkter

Den operativa kontrollen bör baseras på en dokumenterad och fastställd checklista. Denna checklista ska utarbetas med tillämplig lagstiftning, kontrollvägledning och resultatet av genomförd riskanalys som grund. Checklistor för kontroll av avelsverksamhet och avelsprogram för hybridavelssvin finns att hämta på Jordbruksverkets webbsida[3]. Vid kontroll av avelsverksamheter som har flera olika avelsprogram används med fördel en checklista per godkänt avelsprogram.

Med förkortningen ”AV” i kontrollpunkternas namn avses ”Avelsverksamhet”. Dessa återfinns i checklistan för kontroll av avelsverksamhet. Med förkortningen ”AP AV” i kontrollpunkternas namn avses ”Avelsprogram för hybridavelssvin”. Dessa återfinns i checklistan för kontroll av avelsprogram för hybridavelssvin.

De checklistor som har tagits fram omfattar merparten av de krav som ställs på erkända avelsverksamheter och deras godkända avelsprogram. För varje punkt kan man välja på ”Ja”, ”Nej” och ”Ej kontrollerat”. För vissa punkter finns också alternativet ”Ej aktuellt”. I samtliga fall innebär ett ”Nej” att det fanns brister/överträdelser mot de krav som ställs. I de fall du noterar ”Nej” ska bristerna/överträdelserna beskrivas mer i detalj. ”Ja” innebär att du som handläggare gör bedömningen att de aktuella kraven är uppfyllda. ”Ej aktuellt” används i de fall aktuella krav inte är tillämpliga hos den aktuella aktören. ”Ej kontrollerat” markeras för de kontrollpunkter som inte har kontrollerats.

8.3 Möjligheter till samordnad operativ kontroll inom myndigheten/organet

En viktig målsättning för all operativ kontroll är att påverkan på kontrollobjekten ska vara så liten som möjligt. Ett led i detta är att, där så är möjligt, samordna operativ kontroll inom flera områden för att därigenom hålla nere antalet besök hos kontrollobjektet. Den operativa kontrollen ska genomföras effektivt men om möjligt anpassas så att den inte i onödan påverkar organisationens verksamhet negativt. Det kan exempelvis handla om när under dagen kontrollen utförs.

Kontroll av en erkänd avelsverksamhet kan i många fall samordnas med kontroll av verksamhetens avelsprogram, samt kontroll av eventuell verksamhet som erkänd avelsorganisation.

8.4 Centrala register tillgängliga för den operativa kontrollen

Ej aktuellt.

---

[3] https://jordbruksverket.se/kontroller-och-tillsyn/vagledning-for-kontroll-av-avelsorganisationer-avelsverksamheter-och-avelsprogram

9 Genomförande av den operativa kontrollen

9.1 Föranmälan

Eftersom kontrollen bland annat omfattar en systematisk genomgång av avelsverksamhetens rutiner behöver man ofta träffa specifika personer för att få svar på frågorna. Det är då motiverat att föranmäla kontrollen och då gärna i god tid. Kontroller som tar längre tid, exempelvis om kontroll utförs av fler lagstiftningsområden samtidigt, där kontrollobjekten ligger avsides eller där kontrollobjekten har tillgänglig personal på oregelbundna tider kan också utgöra skäl för föranmälan för att kontrollerna ska kunna utföras. En motivering till varför föranmälan bedömdes som nödvändig bör anges i kontrollrapporten. Detta är i enlighet med Jordbruksverkets beslut den 18 mars 2021 med diarienummer 6.1.17-04432/2021.

9.2 Provtagning och analys

Ej aktuellt.

9.3 Dokumentationskrav

Länsstyrelsen ska upprätta skriftlig dokumentation om varje offentlig kontroll som utförs. Dokumentationen kan vara i pappersform eller i elektronisk form. Det är viktigt att dokumentera alla uppgifter vid kontrollen: skriv anteckningar, ta foton eller filma. Andra personer, exempelvis personal vid avelsverksamheten eller en domstol, behöver kunna förstå vad som framkommit vid kontrollen och vad som legat till grund för länsstyrelsens bedömning. Var extra noggrann om det finns avvikelser och när förhållanden som kan komma att ändras dokumenteras. När kontrollen avslutas ska aktören få information om vad som framkommit under kontrollen. Om avvikelser har upptäckts som behöver åtgärdas bör det framgå i informationen och hur kontrollen ska följas upp. Efter kontrollen ska en kontrollrapport skickas till aktören.

10 Hantering av avvikelser som konstateras vid den operativa kontrollen

10.1 Kontrollmyndighetens ansvar att följa upp avvikelser

Kontrollmyndigheten har ansvar för att följa upp att avvikelser som konstaterats i kontrollen åtgärdas av avelsverksamheten. Om avvikelser påvisas i den operativa kontrollen krävs ett förnyat besök eller administrativ uppföljning. Uppföljning kan vid mindre allvarliga avvikelser ske vid nästa planerade kontroll. Kontrollmyndigheten får själv ta ställning till när ett förnyat besök är motiverat och inom vilken tidsram det ska göras.

Avvikelserna ska även rapporteras till Jordbruksverket, se avsnitt ”Jordbruksverkets behov av uppföljning”.

10.2 Vilka avvikelser som bör innebära ett förnyat besök (toleransnivå etc.)

Konstateras avvikelser vid kontrollen ska dessa följas upp inom en skälig tid. När länsstyrelsen tar ställning till hur avvikelserna ska följas upp bör länsstyrelsen ta hänsyn till bland annat följande:

- avvikelsens allvarlighet,
- aktörens inställning till den påtalade avvikelsen, och
- kontrollmyndighetens tidigare erfarenheter från kontrollobjektet.

En mer allvarlig avvikelse kan exempelvis kräva en uppföljande kontroll på plats, medan andra typer av avvikelse kan följas upp genom en administrativ kontroll av dokument som foton och journaler.

Om en avelsverksamhet inte lever upp till kraven eller följer regler bör länsstyrelsen överväga att förelägga organisationen, se avsnitt ”Föreläggande” nedan.

10.3 Förelägganden

Förelägganden bör tillämpas i de fall brister uppdagats som är av sådant slag att verksamheten inte visar vilja att vidta nödvändiga åtgärder och då brister inte är åtgärdade vid ett förnyat besök. Föreläggande bör också tillämpas i de fall allvarligare brister uppdagats.

I uttrycket föreläggande inbegrips både förelägganden som ålägger aktören att göra något och förelägganden som förbjuder aktören att göra något. Ett föreläggande ska vara formulerat så tydligt att mottagaren inte kan missförstå vad som krävs av denne. Att skriva tydligt vilken avvikelse som ska åtgärdas och vilket resultat som förväntas av aktören innebär dock inte alltid att länsstyrelsen bör ange exakt hur avvikelserna ska avhjälpas, om det finns olika sätt att åtgärda avvikelsen.

När tiden för att vidta åtgärder har löpt ut ska länsstyrelsen kontrollera om aktören har följt beslutet. Om det vid en kontroll visar sig att beslutet inte har följts ska länsstyrelsen överväga vidare åtgärder. Det kan till exempel vara att återkomma för ny kontroll, att kombinera föreläggandet med vite eller överväga andra åtgärder. Förelägganden får enligt 13 § lagen om kontroll av husdjur eller enligt de EU-bestämmelser som lagen kompletterar förenas med vite. Bestämmelser om vite finns i lagen (1985:206) om viten.

10.4 Sanktionsavgifter

Sanktionsavgifter förekommer inte inom kontrollområdet.

10.5 Överprövning av beslut

Kontrollmyndigheternas beslut kan överklagas till förvaltningsrätten.

10.6 Åtalsanmälan

När det finns en klar misstanke om att en straffbar överträdelse har begåtts i ett ärende ska man som huvudregel göra en åtalsanmälan. Det finns ingen författningsreglerad skyldighet att anmäla brott men JO har uttalat att en sådan skyldighet ändå gäller.

Det bör noteras att skyldigheten att åtalsanmäla enligt ovan inte är undantagslös. Detta framgår bland annat av JO uttalanden, se exempelvis JO:s ämbetsberättelse 1988/89, sid. 383 där JO uttalade följande. ”När det föreligger en klar misstanke om att det begåtts en straffbar överträdelse, måste en åtalsanmälan i allmänhet anses påkallad. Givetvis måste man vid valet av åtgärd ta hänsyn till brottets svårighetsgrad. Vid bagatellartade förseelser kan det sålunda finnas skäl att underlåta åtalsanmälan”.

11 Grundvillkor

11.1 Rapport om grundvillkor

Kontrollen av avelsverksamheter är inte en del av grundvillkoren.

12 Jordbruksverkets behov av uppföljning

12.1 Generell beskrivning av behovet

För att Jordbruksverket ska kunna följa upp sitt arbete med erkännande av avelsverksamheter och godkännande av avelsprogram behöver Jordbruksverket få information om avvikelser som upptäckts vid kontroll. Avvikelser som inte åtgärdas trots upprepade påpekanden kan leda till att verksamhetens erkännande återkallas.

12.2 Lämplig form för återrapportering

Jordbruksverket önskar att en kopia skickas på det föreläggande eller kontrollrapport som skickas till organisationen. Kopian skickas enklast till djurvalfard@jordbruksverket.se

Jordbruksverket får information om kontrollstatistik för kontroll av avelsverksamheter genom den årliga rapporteringen (årliga rapporten).

13 Avsnitt om kontrollpunkter

13.1 Kontrollpunkterna

Kontrollpunkter kopplade till avelsverksamheten

Med förkortningen ”AV” i kontrollpunkternas namn avses ”Avelsverksamhet”.

13.1.1 AV1. Det finns ett erkännande som avelsverksamhet och minst ett godkänt avelsprogram.

Kontrollen bör omfatta:

- Att avelsverksamheter har ett erkännande som avelsverksamhet.
- Att avelsverksamheten har minst ett godkänt avelsprogram

Vägledning

Avelsverksamheten ska vid kontroll kunna visa upp ett gällande beslut om erkännande av avelsverksamhet samt minst ett beslut om godkännande av avelsprogram för hybridavelssvin. För att få ett erkännande som avelsverksamhet behöver verksamheten också få ett godkänt avelsprogram. Dessa beslut ska vara fattade av Jordbruksverket.

Som en förberedelse inför kontrollen kan man titta på förteckningen över erkända avelsverksamheter samt deras godkända avelsprogram på Jordbruksverkets webbsida. På webbsidan finns också uppgifter om diarienummer på senaste beslut om erkännande.

13.1.2 AV2. Avelsverksamheten har tillräckligt med kvalificerad personal för att på ett effektivt sätt kunna genomföra sitt avelsprogram

Kontrollen bör omfatta:

- Att avelsverksamheten har tillräckligt med personal för att kunna genomföra sitt avelsprogram.
- Att avelsverksamhetens personal är tillräckligt kvalificerad för att kunna genomföra sitt avelsprogram.
- Att ärenden diarieförs korrekt och handläggs effektivt.

Vägledning

Inför kontrollen bör man läsa underlaget för erkännande som avelsverksamhet. Detta dokument innehåller bland annat en beskrivning av avelsverksamhetens personalresurser och deras kompetens samt hur kompetensöverföring och kompetensutveckling genomförs.

En avelsverksamhet ska ha tillräckligt med personal som har kompetens för att kunna genomföra sitt avelsprogram och utföra de aktuella uppgifterna. Handläggningstiderna ska vara rimliga och uppgifterna ska kunna genomföras inom utsatta tider trots att någon exempelvis är sjukskriven eller ledig. Verksamheten ska alltså inte vara för sårbar för störningar eller för personberoende. Kontrollera hur många personer som arbetar i verksamheten och om antalet personer är tillräckligt för att kunna genomföra avelsprogrammet på ett effektivt sätt.

Avelsverksamhetens personal ska vara tillräckligt kvalificerad för att kunna genomföra sitt avelsprogram. Vilka kvalifikationer som personalen behöver ha kan variera. Det viktiga är att de har erfarenhet och kunskap nog att utföra avelsverksamhetens uppgifter. Tecken på att personalen saknar tillräcklig kompetens kan exempelvis vara att man vid kontrollen upptäcker att de i sin handläggning har systematiska eller återkommande brister. Det kan även röra systematiska brister i de följande kontrollpunkterna som kan indikera att personalstyrkan inte är tillräckligt stor eller kvalificerad.

Avelsverksamheten ska ha ordning bland sina ärenden och inkomna handlingar. Vilket system eller struktur de använder är dock upp till verksamheten att bestämma.

13.1.3 AV3. Avelsverksamheten har lämpliga lokaler och lämplig utrustning för att på ett effektivt sätt kunna genomföra sitt avelsprogram

Kontrollen bör omfatta:

- Att avelsverksamheten har lämpliga lokaler för att kunna genomföra sitt avelsprogram.
- Att avelsverksamheten har lämplig utrustning för att kunna genomföra sitt avelsprogram.

Vägledning

Inför kontrollen bör man läsa underlaget för erkännande som avelsverksamhet. Detta dokument innehåller bland annat en beskrivning av avelsverksamhetens lokaler, utrustning och hur organisationen arbetar med dokumenthantering och arkivering.

Avelsverksamheten ska ha lämpliga lokaler och utrustning för att kunna genomföra sitt avelsprogram. Kontrollera att avelsverksamheten har en ändamålsenlig lokal och att det finns utrustning för att kunna utföra de uppgifter som avelsverksamheten ska utföra i samband med avelsprogrammet, exempelvis registrering i datasystem.

Verksamheten ska inte vara känslig för störningar av olika slag, utan bör exempelvis ha en plan för hur de hanterar IT-störningar eller eventuell förlust av data.

13.1.4 AV4. Avelsverksamheten har tillräcklig kompetens och resurser för att genomföra den individprövning eller avelsvärdering som avelsprogrammet beskriver

Kontrollen bör omfatta

- Att avelsverksamheten har personal som kan hantera data eller bedöma djur i den omfattning som de angett i avelsprogrammet.

- Vilken utbildning den/de som utför bedömningarna har.

Vägledning

Inför kontrollen måste man läsa det godkända avelsprogrammet, för att ta reda på om det omfattar individprövning eller avelsvärdering. Om avelsprogrammet inte kräver individprövning eller avelsvärdering markera ”Ej aktuellt” i checklistan.

Om avelsverksamheterna har någon form av krav på avelsvärdering/bedömning av djuren som ingår i avelsprogrammet finns detta beskrivet i det godkända avelsprogrammet.

En viktig del i denna kontroll är att avelsverksamheten ska ha kompetens och möjlighet att göra bedömningar och/eller beräkningar för att bedöma djuren och värdera resultatet, varför det är motiverat att kontrollera vilken utbildning de har, oavsett om utbildningen anordnas i verksamhetens egen regi eller om det krävs formell utbildning. Det senare är antagligen viktigast om bedömningen innefattar beräkning av avelsvärden eller liknande baserat på djurens egna, eller släktingars, prestationer.

Kontrollpunkter kopplade till avelsprogram

Med förkortningen ”APAV” i kontrollpunkternas namn avses ”Avelsprogram Avelsverksamhet”.

13.1.5 APAV1. Avelsverksamheten utför de kontroller som krävs för att registrera djur som ska användas i avelsprogrammen

Kontrollen bör omfatta:

- Att avelsverksamheten utför de kontroller som krävs för att registrera djur som ska användas i avelsprogrammet.

Vägledning

Inför kontrollen bör man läsa det godkända avelsprogrammet för att ta reda på vilka kontroller som krävs för att registrera djur som ska användas i avelsprogrammet och därefter kontrollera om detta görs. Ett exempel är att kontrollera om verksamheten har en rutin för hur detta ska genomföras och hur de hanterar eventuella brister i ansökan om registrering.

13.1.6 APAV2. Avelsverksamheten ska kunna generera, eller ha genererat, och använda uppgifter från avelsdjur som behövs för genomförandet av avelsprogrammet

Kontrollen bör omfatta

- Att avelsverksamheten genomför de aktiviteter för att bedöma avelsdjur som de angett i avelsprogrammet.

- Att avelsverksamheten inhämtar de data de angett i avelsprogrammet.
- Att avelsverksamheten använder de data som inhämtats på ett opartiskt sätt som är i enlighet med avelsprogrammet.

Vägledning

Inför kontrollen måste man läsa det godkända avelsprogrammet för att ta reda på om det omfattar bedömning av avelsdjur. Om avelsprogrammet inte kräver bedömning markera ”Ej aktuellt” i checklistan.

För att kunna värdera djuren behövs någon form av bedömning, antingen genom att någon tittar på djuret, djuret genomgår någon form av prov, eller att verksamheten samlar in data från produktionsdata eller liknande. Hur detta ska göras framgår av verksamhetens avelsprogram. Kontrollen behöver göras för att säkerställa att angivna evenemang genomförs och att uppgifterna används i enlighet med avelsprogrammet.

14 Ytterligare information

14.1 Nyhetsbrev

Jordbruksverket publicerar ett nyhetsbrev för länsstyrelsens personal på Ciceronen 2-3 gånger per år. Detta nyhetsbrev omfattar områdena avel, hästpass och semin- och embryoverksamhet.

14.2 Frågor och svar

Jordbruksverket har en ”frågor och svar”-funktion för länsstyrelsens personal på Jordbruksverkets handläggarstöd Ciceronen. Denna funktion omfattar frågor som rör avel, hästpass och semin- och embryoverksamhet.

14.3 Samverkan inom kontrollområdet.

Ej aktuellt.

14.4 Diskussionsforum för de som utför den operativa kontrollen

Ej aktuellt.

14.5 Faktabas

Ej aktuellt.